

8.3. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРЕВЕНЦИЈА ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА 2022/2023.

Под **насиљем и злостављањем** подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику (у даљем тексту: родитељ); ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

Насиље може имати следеће облике:

- физичко
- емоционално/психолошко
- социјално
- сексуално насиље и злоупотреба деце
- електронско
- занемаривање и немарно поступање
- експлоатација

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Дигитално насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта, четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно установа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи

га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развијено дорастало или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је врбовање, превозење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању напора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Под **дискриминацијом**, односно дискриматорним понашањем, подразумева се понашање којим се на посредан или непосредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиских лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу миграната, расељеног лица, националној припадности, или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовинском стању, имовном стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно предпостављеним личним својствима, као и другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Задаци школе:

У школи ћемо креирати климу у којој се:

- учи, развија, негује и подстиче култура понашања и уважавања личности,
- не толерише насиље,
- не ћути у везиса насиљем,
- развија одговорност.

Заштита ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања је перманентна, и све активности се континуирано спроводе.

Програм заштите ученика од злостављања заснован је и полази од основних права деце:

- Право на живот, опстанак и развој;
- Најбољи интерес детета;
- Недискриминација и
- Учешће деце / благовремено и континуирано добијају сва потребна обавештења, што им омогућава да изразе своје мишљење у свим фазама процеса заштите на начин који одговара њиховом узрасту/.

Општи циљ Програма за заштиту ученика од насиља је унапређивање квалитета живота ученика применом:

- Мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад ученика

- Мера интервенције у ситуацијама када се јавља дискриминација, насиље, злостављање и занемаривање у установама.

1. ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

Превентивне активности школа креира у складу са анализом стања и увидом уприсутност насиља у својој средини, а на основу:

- учесталости инцидентних ситуација и броја пријава насиља;
- заступљености различитих врста насиља;
- броја повреда;
- сигурности објекта, дворишта и сл.

За планирање превентивних активности и анализу стања важни су:

- процена реализованих обука за запослене и потреба даљег усавршавања;
- број и ефекти реализованих акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ;
- степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад установе и др.

2. ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

(процедуре и поступци интервенције у заштити деце од насиља)

Кораци у интервенцији су различити, зависно о томе о којој се ситуацији ради- да ли се насиље јавља међу децом, да лисе дешава од стране одраслог запошљеног у школи или од стране одрасле особе која није у школи.

Кораци у интервенцији су обавезајући и дефинисани посебним Протоколом за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања:

1. Сазнање о насиљу одвија се опажањем или информацијом да је насиље у току, препознавање спољашних знакова или проверавањем самог детета или треће особе.
2. Прекидање, заустављање насиља-запослени су обавези да зауставе насиље или о томе обавесте надлежне особе: дежурног наставника, чланове Тима, директора или одељењског старешину.
3. Смиривање ситуације- подразумева обезбеђивање сигурности за ученике, удаљавање ученика из ситуације(уз помоћ колега, стручних служби или Тима).
4. Консултације- се остварују непосредно по стицању информација о насиљу. Обављају се у оквиру установе-Тим, директор, педагог, при чему се анализирају чињенице процењује ниво ризика, прави план заштите водећи рачуна о принципу поверљивости и најбољем интересу ученика. Уколико је потребно обављају се консултације са службама ван установе(центар за социјални рад, Дом здравља, МУП). На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и одредити улоге и задатке и одговорности у самом поступању.
5. Предузимају се договорене акције, а након заустављања насиља и консултације са стручним службама позивају се родитељи који се информишу о догађају, консултацијама и предложеним мерама, уколико је потребно обавештава се МУП, здравствени центар, центар за социјални рад. Подношење пријаве надлежној служби је обавеза директора. Пријава треба да буде у писменој и усменој форми, након што је обаљен разговор са родитељима(осим ако ће тиме бити угрожена безбедност детета).
6. Праћење ефеката предузетих мера Тим у срадњи са одељењским старешинама и релеватним установама водиће рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње.

На основу посебног протокола у школи је формиран Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања који активно доприноси стварању сигурније и безбедније климе у школи.

Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
Координатор тима – Александар Трајковић
Милена Зафировић-директор школе
Маја Николић-стручни сарадник
Драган Витас - секретар школе
Школски полицајац
Александар Јовановић – заменик координатора
Никола Тасић
Милена Јовић
Горан Стоимировић
Ненад Вучковић
Славица Митић
Гордана Стојановић
Милан Стевановић
Зоран Нешић – домар-ложач

8.3.1. План рада тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Активности	Време реализације (месец)	Извршиоци и носиоци активности
- Састанак Тима за безбедност ученика, читање извештаја за прошлу школску годину, закључци и препоруке -Формирање тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања за школску 2022/2023.годину - Израда плана рада тима за школску 2022/2023.годину - Упознавање са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање(новим правилником) - Информисање нових чланова о протоколу поступања и одговору на насиље	август 2022.	Чланови тима
- Увођење програма за заштиту деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у школи - Превенција и борба против трговине људима: упознавање чланова тима са ревидираном листом индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине људима	септембар 2022.	Чланови тима Педагог
Пројекат „Безбедност деце у саобраћају“	септембар 2022.	МУП и Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Доношење правила понашања ученика и дисциплинске мере	септембар 2022.	Чланови тима
Учествовање у формирању Вршњачког тима на нивоу школе, - Упознавање чланова Вршњачког тима са задацима,планом и активностима тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља и злостављања	октобар 2022.	Координатор и чланови тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља и злостављања Координатор Вршњачког тима
Обележавање 18. октобра- Европски дан борбе против трговине људима (организовање предавања, трибине, радионице за ученике и ученице)	октобар 2022.	Чланови тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља и злостављања, Вршњачки тим
Упознавање ученика виших и нижих разреда о мерама заштите на интернету	октобар 2022.	Чланови тима

Обезбеђивање простора у којем бораве ученици (школске просторије и двориште)	Током године	Наставници, помоћни радници
Предавање о превенцији употребе дроге код ученика, као и последице које дрога може проузорковати.	Током године	Разредне старешине, Одељенске старешине, Чланови тима, наставници, родитељи
Стварање позитивне атмосфере, да не дође до насиља	Током године	Разредне старешине, Одељенске старешине
Обележавање 16. Новембра – Међународног дана толеранције Предавање ученицима на тему ЛЕПОТА ЈЕ У РАЗЛИЧИТОСТИ НЕДЕЉА ЛЕПИХ ПОРУКА (изложба у холу школе)	новембар 2022.	Координатор тима и Чланови тима
Унапређење нивоа безбедности физичке средине-дворишта, прилаз (чишћење, снега и одклањање ледника)	новембар 2022 – март 2023.	Помоћни радници
Континуирано праћење дешавања у школи	Током године	Дежурни наставници, одељенске и разредне старешине
Полугодишњи Извештај Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања Наставничком већу и Школском одбору	јануар 2023.	Чланови тима
Предавање о превенцији и начину заштите деце од трговине људима (Шта је трговина људима? Облици трговине људима; Мрежа подршке - коме се обратити када имамо сазнања о трговини људима)	фебруар 2023.	Координатор тима Чланови тима Педагог
Предавање о превенцији и начину заштите деце од трговине људима (На који начин се заштити од трговине људима- безбедна понашања у различитим ситуацијама (путовање, упознавање непознатих особа, огласи за посао и др).	фебруар 2023	Координатор тима Чланови тима Педагог
Предавање ученицима 5 разреда на тему НАСИЉЕ И ВРСТА НАСИЉА	март 2023.	Чланови тима
Предавање ученицима на тему БЕЗБЕДНОСТ ДЕЦЕ НА ИНТЕРНЕТУ	март 2023.	Координатор тима и Чланови тима
Извештај Наставничком већу и Школском одбору о реализацији годишњег плана и програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања	јун 2023.	Координатор тима и Чланови тима

ЕВИДЕНЦИЈА И ДОКУМЕНТАЦИЈА

Евиденцију о случајевима насиља воде наставници и одељењске старешине, а Тим уколико се укључује у интервенисање. Тим заједно са одељењским старешинама и осталим наставницима периодично анализира учесталост, појавне облике, последице насилних понашања и предузете мере како би се применила реализација Програма заштите ученика од насиља, на основу Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље.злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“ број 46/2019 и 104/2020).

8.3.2. ПРЕВЕНЦИЈА МАЛОЛЕТНИЧКЕ ДЕЛИКВЕНЦИЈЕ И БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

Стварање здравог и безбедног школског окружења које ће омогућити правилан развој ученика и постигнућа у складу са потребама и способностима је најважнији задатак школе Превенција малолетничке деликвенције и болести зависности у школи има посебан значај у правилној едукацији ученика и њиховом здравом психо – физичком сазревању.

Саставни део овог програма је сегмент појачаног рад који има више интервентни карактер, али и превентивну димензију.

Рад са ученицима реализоваће се кроз:

- Одржавање часова одељењског старешине и педагога са садржајима радионица за спречавање малолетничке деликвенције
- Доношење одељењских правила – септембар, октобар
- Спровођење хуманитарних акција - током године
- Рад Ученичког парламента - током године
- Ликовне и литерарне изложбе са различитим темама.
- Приредбе, представе (у школи и ван ње)
- Излети и екскурзије
- Спортска такмичења
- Одељењска игра „тајанствени пријатељ”

Рад са наставницима

- Интерна едукација о поступцима у случају кршења Правилника о понашању ученика, Законски акти и њихов значај(уознавање наставника са истим),
- Обука одељењских старешина о спровођењу Програма појачаног васпитног рада,
- Индивидуални рад са наставницима,

Рад са родитељима

- Едукација родитеља кроз предавања на колективним родитељским састанцима, Савету родитеља, кроз учешће у раду тимова - током године
- Индивидуални рад са родитељима – по потреби – током године.

8.3.4. ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ У ШКОЛИ

I ОСНОВНИ ПОЛМОВИ

Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице, или групу лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на:

- раси, прецима, боји коже, држављанству;
- статусу мигранта, расељеног лица;
- националној припадности или етничком пореклу;
- језику, верским или политичким убеђењима;
- полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији;
- имовном стању, социјалном и културном пореклу;
- рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету;
- брачном и породичном статусу;
- осуђиваности;
- старосном добу;
- изгледу;
- чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Насиље и злостављање се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно, или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства ученика и запосленог. **Занемаривање** је пропуштање родитеља или школе да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета/ученика. Забрана насиља, злостављања и занемаривања у школи се односи на ученике, запослене, родитеље ученика и трећа лица.

Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Установа, у смислу овог програма, јесте ОШ „Војвода Радомир Путник“ Цеп. Под простором установе подразумева се простор у коме се остварује васпитно-образовни, образовно-васпитни и васпитни рад, као и васпитни рад кроз дигиталне облике комуникације (у даљем тексту: образовно-васпитни рад).

Учесник у образовању, у смислу овог програма, јесте дете, ученик и одрасли уписан у установу.

Родитељ, односно други законски заступник, у смислу овог програма, јесте: родитељ, усвојитељ, старатељ и други законски заступник одређен за заштиту појединих права детета или ученика.

Запослени, у смислу овог програма, јесте: учитељ, наставник предметне наставе, стручни сарадник, секретар установе, библиотекар, друго ненаставно особље и директор установе.

Треће лице, у смислу овог програма, јесте: предавач, приправник–стажиста, и друго лице са којим је установа закључила одговарајући уговор, као и хранитељ, чланови породице, лични пратилац, члан органа управљања, инспектор, просветни саветник, аутор уџбеника, издавач и друга лица која се по било ком другом основу налазе у простору установе или присуствују образовно-васпитном раду.

Извршилац дискриминације, у смислу овог програма, јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштањем чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.

Дискриминисано лице, у смислу овог програма, јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ и треће лице, група – учесника у образовању, запослених, родитеља и трећих лица, чланови органа и тела установе који су претрпели дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

Родна равноправност, у смислу овог програма, подразумева заштиту права лица по основу пола и рода, а родна улога – скуп очекивања заједнице у вези са понашањем лица у односу на његову полну припадност.

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: дискриминаторно понашање) зауставља, осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе – дискриминисана лица, сведоче или чине – извршиоци дискриминације), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

ТЕШКИ ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Тешки облици дискриминације, утврђени законом о забрани дискриминације, као што су: виктимизација, сегрегација, говор мржње, подстицање и удруживање ради вршења дискриминације, физички напад мотивисан мржњом због националне припадности, вере, пола или другог личног својства и сви други облици дискриминације који изазивају нарочито тешке последице по дискриминисано лице, односно групу, сврставају се у трећи ниво.

Виктимизација, подразумева шиканирање и малтретирање лица или групе лица која тражи заштиту од дискриминације, која је пријавила или сведочи у корист дискриминисаног лица.

Сегрегација, подразумева одвајање припадника одређене групе од других лица или група лица, а у образовању и васпитању – издвајање одређених категорија учесника у образовању у специјалне школе, посебне предшколске и школске објекте, посебне групе, одељења или подгрупе у оквиру одељења, из разлога који није у складу са Законом и посебним законом.

Узнемиравање и понижавајуће поступање учесника у образовању, као извршиоца дискриминације подразумева обраћање лицу или припадницима одређене групе лица и квалификује се као први ниво дискриминације, а говор мржње подразумева обраћање учесника у образовању најширој публици и неодређеном кругу људи, којим се подстиче дискриминација, мржња или насиље против припадника одређене групе.

Расизам, подразумева уверење и понашање лица или групе лица засновано на ставу да неке расе имају супериорне карактеристике у односу на друге.

Сексизам, подразумева уверење и понашање засновано на ставу да је мушки пол супериоран у односу на женски.

Хомофобија и трансфобија, подразумева страх, мржњу и нетолеранцију према ЛГБТИ лицима и према сваком понашању које је изван оквира родних улога.

Ксенофобија, подразумева интензивно и ирационално исказивање мржње према странцима.

Исламофобија, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према исламу и муслиманима.

Антисемитизам, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према Јеврејима, као религијској групи или нацији.

Антициганизам, подразумева посебан вид расизма усмерен према ромском народу, а идеологија је заснована на историјски потхрањеним идејама о расној надмоћности појединих народа, а који се изражава кроз насиље, говор мржње, израбљивање, стигматизацију и дискриминацију.

Аблеизам, подразумева негативне предрасуде у односу на лица са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Ако група учесника у образовању својим удруженим понашањем узнемирава и понижава друго лице или групу, а то понашање се понавља или траје, овај облик дискриминаторног понашања квалификује се као трећи ниво.

Уколико је физички напад мотивисан мржњом, установа предузима и активности као у случајевима насиља трећег нивоа.

Поједини примери тешких облика дискриминације су:

- излагање руглу ученика који је тражио заштиту од дискриминације (виктимизација);
- неоправдано смањивање оцене ученику чији је родитељ пријавио дискриминацију над дететом (виктимизација);
- исписивање расистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, сексистичких порука или симбола на објектима установе или у њеном непосредном окружењу (говор мржње);
- позивање на насиље према припадницима ЛГБТИ популације путем друштвених мрежа (хомофобија);
- организовање неформалне групе ради слања претећих или увредљивих расистичких, националистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, сексистичких порука лицима која припадају одређеној друштвеној групи (удруживање ради дискриминације);
- излагање руглу и подсмеху учесника у образовању из осетљивих друштвених група, нпр. ромске девојчице (вишеструка или укрштена дискриминација), са сметњама у развоју и инвалидитетом (аблеизам);
- континуирано омаловажавање истог учесника у образовању по основу његовог личног својства које дуже траје (продужена дискриминација);
- физички напад на учесника у образовању, родитеља или запосленог мотивисан мржњом због њихове националне припадности, вере, социјалног статуса или другог личног својства

II

ТИМ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Установа има тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Осим надлежности поступања у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања, задаци

тима за заштиту јесу, нарочито, да:

- 1) анализира стање у остваривању равноправности и једнаких могућности;
- 2) припрема програм превенције;
- 3) информисање учеснике у образовању, запослене и родитеље о планираним активностима и могућностима пружања подршке и помоћи;
- 4) учествује у пројектима и обукама за развијање потребних знања и вештина за превенцију и поступање у случајевима дискриминаторног понашања;
- 5) предлаже мере за унапређивање превенције и заштите од дискриминације, организује консултације и учествује у доношењу одлука о начину поступања у случајевима сумње на дискриминаторно понашање;
- 6) укључује родитеље у планирање мера и спровођење активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања;
- 7) прати и процењује ефекте предузетих мера и активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања и даје одговарајуће предлоге директору;
- 8) сарађује са школском управом Министарства и другим надлежним органима, организацијама и службама, ради спречавања и заштите од дискриминације;

9) води и чува посебну документацију о случајевима и појавним облицима дискриминације, броју пријава и притужби, броју спроведених неформалних и формалних поступака, њиховом исходу и др.

10) Тим планира, организује и управља активностима у установи на превенцији и нитервенцији на насиље

11) Едукација и обука о превенцији и заштити од насиља

12) Уочавање и предузимање активности у случајевима насиља у школи

13) Укључивање родитеља у превентивне и интервентне активности

14) Комуникација са надлежним службама (Центар за социјални рад, СУП, Дом здравља, итд.)

15) Води и чува документацију везану за насиље (директор задужује одговорно лице за чување документације)

16) Извештава Школски одбор о свом раду

Директор образује тим за заштиту.

Састав тима за заштиту чине: директор, стручни сарадник–педагог, секретар установе, а може из реда родитеља, ученичког парламента, јединице локалне самоуправе, односно стручњака за поједина питања.

Седницама тима за заштиту могу да присуствују представници ученичког парламента и савета родитеља.

У планирању и спровођењу активности у овој области остварују пуну сарадњу и координисано делују тим за заштиту и други стручни органи у установи, укључујући и могућност спровођења заједничких мера и активности.

Тим за заштиту примењује, осим Закона: Правилник о протоколу, Правилник, овај акт и друге подзаконске акте који прописују поступање установе у случајевима повреда Законом прописаних забрана и тежих повреда обавеза ученика и одраслих.

Тим за заштиту планира, организује и стара се о спровођењу мера и активности у установи на превенцији дискриминаторног понашања и насиља самостално и у сарадњи са другим тимовима – за инклузивно образовање, самовредновање и др.

У ситуацијама када се примети да постоји одступање од прописаних принципа, тим за заштиту реагује у сарадњи са органима установе.

Важно је да у установи постоји свест свих запослених да тим за заштиту не може сам да остварује планиране мере и активности. До резултата се долази само учешћем и одговорношћу сваког лица у стварању ненасилног и подстицајног окружења за живот и учење. Због осетљивости и сложености проблема, тиму за заштиту је неопходна стална подршка и ангажованост стручних органа и других тимова, директора, органа управљања, савета родитеља, општинског савета родитеља и локалне заједнице. За активности које тим за заштиту планира и предлаже на нивоу установе, директор задужује и остале чланове колектива, јер је неопходно да сви учествују у превенцији дискриминације и насиља.

Школа у активностима које за циљ имају стварање позитивне климе, развијање толеранције и спречавање насиља развија мере превенције.

III ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

1) Начини на које се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују и остварују у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, васпитна група, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља);

НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ВРСТА АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Одељење	ЧОС	Током школске године, најмање једном годишње
Одељењски старешина	ЧОС	У складу са анализом ситуације у установи и евентуалним проблемима који се могу јавити (најмање једном годишње кроз наведене активности)
	Рад са родитељима	
	Родитељски састанак	

Стручни сарадник	Укључивање у рад одељења на часовима одељењског старешине	Током школске године
Тим за стручно усавршавање	Избор семинара	Једном годишње
Ученички парламент	Израда паноа, радионице	Током школске године
Тим за самовредновање	Процена ситуације на основу инструмената, када се за тим укаже потреба у складу са осталим школским документима	По потреби
Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Родитељски састанци на почетку школске године	Једном годишње
Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе	На основу извештаја Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и Тима за самовредновање рада установе планира даље активности	По потреби
Одељењско веће	Давање предлога тема које спадају у стручне теме наставничког већа	Најмање једном током школске године
Наставничко веће	Избор теме и реализација предавања	Једном годишње
Директор	- Избор теме за НВ које се тичу дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Најмање једном током школске године
	Даје предлог тема за стручно усавршавање Педагошком колегијуму на основу анализе потреба установе дефинисане Развојним планом и на основу самовредновања установе	У складу са документима
Школски одбор	Разматра извештај Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и директора школе	Најмање два пута годишње

2) Начини пружања додатне подршке учесницима образовања и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито у случају сметње у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика, ризика од напуштања наставе

Активности које се тичу додатне подршке свим ученицима који имају потешкоћа у образовању и васпитању дефинисане су у прилагођеним и измењеним плановима.

3) Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенције за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралност, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда код учесника у образовању, рад у мултикултуралној групи, односно одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целосходно реаговање на дискриминаторно понашање

Стручно усавршавање запослених координира и о томе подноси тромесечни извештај координатор тима за стручно усавршавање.

Стручно усавршавање запослених установа планира на основу исказаних личних планова професионалног развоја наставника, васпитача и стручних сарадника, резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе, извештаја о остварености стандарда постигнућа и других показатеља квалитета образовно-васпитног рада.

Чланови Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања имају обавезу и предност приком стручног усавршавања по питању тема које спадају у њихов делокруг рада.

Чланови Тима су у обавези да након семинара, стручног скупа или обуке одрже излагање на састанцима стручних органа у складу са Годишњим планом рада установе и Тима.

4) Начини информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања;

АКТИВНОСТИ	РЕАЛИЗАТОРИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Информисање ученика	Одељењски старешина	Информисање ученика на часовима одељењског старешине	На почетку школске године и током школске године у складу са потребама
	Стручни сарадник	Информисање ученика на часовима одељењског старешине	Током школске године у складу са потребама
	Ученички парламент	Информисање ученика израдом паноа, лифлета, истицањем правила понашања	Током школске године
Информисање родитеља	Одељењски старешина	Информисање о правилим аонашања, превентивним мерама заштите од дискриминације на родитељским састанцима	На почетку школске године, и током школске године по потреби
	Директор и стручни сарадници	Информисање о правилим аонашања, превентивним мерама заштите од дискриминације на састанцима савета родитеља	На почетку школске године, и током школске године по потреби
Информисање запослених	Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Информисање запослених о дискриминацији, насиљу, злостављању и занемаривању кроз одабир стручних тема из ове области	Једна тема током полугодишта

5) Облици и садржаји рада са учесницима у образовању ради превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др.;

АКТИВНОСТИ	ОБЛИЦИ И САДРЖАЈИ РАДА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Мере предузете са ученицима	ЧОС	Одељењски старешина	Током године
Мере предузете са родитељима	Радионица, трибина, родитељски састанак	Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Једном годишње
Мере предузете са запосленима	Радионица, предавање	Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	По потреби

6) Облике и садржаје рада са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно понашање;

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ	ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА/ РЕЗУЛТАТИ	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Израда индивидуално плана подршке за свако дете/родитеља/запосленог који трпи или сведочи дискриминаторно понашање	Интервју, или начин прилагођен детету у складу са ИОП-2	Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	У зависности од нивоа дискриминације, свакодневно, недељно или месечно, по потреби

Израда индивидуалног плана активности усмерене на промену понашања за свако дете/родитеља/запосленог који чини дискриминаторно понашање	Интервју, или начин прилагођен детету у складу са ИОП-2	Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	У зависности од нивоа дискриминације, свакодневно, недељно или месечно, по потреби
---	---	--	--

7) Начини, облици и садржаји сарадње са родитељима, јединицом локалне самоуправе, надлежним органима, службама и др.;

АКТИВНОСТИ	НАЧИНИ, ОБЛИЦИ И САДРЖАЈИ РАДА	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Упознавање родитеља са облицима и последицама дискриминације	Предавање, радионица на одељењским или општим родитељским састанцима	Одељењски старешина, Савет родитеља	Једном годишње
Семинар или предавање на тему дискриминације	Предавање, радионица, трибина, скуп...	Центар за стручно усавршавање	Сваке године бар један запослени

8) Начини поступања у случајевима подношења пријаве установи, односно притужбе Поверенику и кривичне пријаве надлежном органу због дискриминаторског поступања и поступања којима се вређа углед, част или достојанство личности;

АКТИВНОСТИ	НАЧИНИ ПОСТУПАЊА	РЕАЛИЗАТОРИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Обавештавање Школске управе	- Сазивање Тима због процене нивоа дискриминације; - Вршење процене дискриминације или утврђивање да иста не постоји; - Примена матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања; - Састављање извештаја о догађају; - Обавештавање родитеља о догађају, осим ако тим за заштиту, полиција или Центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета.	Координатор Тима Директор школе	У року од 24 часа од сазнања за учињену дискриминацију, или претпоставку да се дискриминација догодила
Подношење пријаве Тужилаштву	У складу са Законом о просветној инспекцији директор школе обавештава просветног инспектора након утврђених чињеница	Директор школе и секретар	У року од 24 часа од сазнања за учињену дискриминацију, или претпоставку да се дискриминација догодила

9) Начини праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања, а нарочито, у односу на:

Праћење реализације програма превенције Тима реализује се на састанцима планираним акционим планом Тима које заказује координатор једном у месецу.

Вредновање програма превенције врши Школски одбор установе два пута годишње и оно је саставни део извештаја школе.

Вредновање се врши на следећи начин:

Координатор Тима једном у тромесечју подноси извештај директору о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања.

IV

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

ДИСКРИМИНАЦИЈА

У установи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

1. ИНТЕРВЕНЦИЈА

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: дискриминаторно понашање):

1. зауставља,
2. осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе – дискриминисана лица, сведоче или чине – извршиоци дискриминације),
3. смањује ризик од понављања,
4. ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

У установи се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између:

1. **учесника у образовању** (дете–дете, ученик–ученик, одрасли–одрасли; учесник у образовању – запослени; учесник у образовању – родитељ; учесник у образовању – треће лице у установи);
2. **запосленог** (запослени – учесник у образовању, запослени–родитељ, запослени–запослени, запослени – треће лице);
3. **родитеља** (родитељ – учесник у образовању, родитељ–родитељ, родитељ–запослени, родитељ – треће лице);
4. **треће лице** (треће лице – учесник у образовању, треће лице – родитељ, треће лице – запослени; треће лице – треће лице).

Директор, запослени и трећа лица имају обавезу да препознају дискриминацију, а ако је утврђена, предузму мере и активности у установи према учеснику у образовању прописане Законом и овим актом.

Директор има обавезу да предузме Законом утврђене мере и активности према запосленом, родитељу и трећем лицу као извршиоцу дискриминације и пријави дискриминацију надлежним државним органима, органима аутономне покрајине и локалне самоуправе.

У случају дискриминаторног понашања запосленог утврђује се одговорност у дисциплинском поступку, у складу са Законом.

Одговорност родитеља за повреду законске забране дискриминације од стране његовог детета које је ученик школе утврђује се у прекршајном поступку, а на основу Закона. У случају када је родитељ извршилац дискриминације, одговорност се утврђује пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Одговорност трећег лица за повреду законске забране дискриминације утврђује се у поступку пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Мотив или намера извршиоца дискриминације није од значаја.

2. РЕДОСЛЕД ПОСТУПАЊА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ:

1) **Проверавање добијене информације** да се дискриминаторно понашање припрема или се догодило обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно. Циљ проверавања информације јесте утврђивање одлучујућих чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на дискриминаторско поступање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик.

Установа проверава сваку информацију о дискриминаторном понашању прегледом видео записа, уколико установа има електронски надзор над простором, анонимном анкетом учесника у образовању и на други начин примерен облику и врсти дискриминаторног понашања.

Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са Законом.

У случају непотврђене сумње дискриминаторног понашања, појачава се васпитни рад и прати понашање учесника у образовању. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за повреду законске забране дискриминације.

2) Заустављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника јесте обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог, дежурног наставника, односно васпитача или радника обезбеђења да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике.

У случају да запослени процени да не може сам да заустави дискриминаторно понашање зато што је сукоб високо ризичан, као и због истовременог физичког насиља, одмах ће тражити помоћ.

Након заустављања сукоба, ако се посумња у повређивање дискриминисаног лица, затражиће се пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад.

Смиривање учесника подразумева, најпре, одвојене разговоре са извршиоцем дискриминације и са дискриминисаним лицем, а ако се процени да је могућ, без опасности по наставак сукоба, и заједно учесницима и родитељима.

3) Обавештавање и позивање родитеља је обавеза установе. Одмах након заустављања сукоба учесника – детета или ученика (као дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације) установа обавештава и позива родитеља на пријављени број контакт телефона. Уколико родитељ није доступан, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

4) Прикупљање релевантних информација и консултације врше се у установи ради:

- разјашњавања околности,
- анализирања чињеница на што објективнији начин,
- процене нивоа дискриминације, ризика и
- предузимања одговарајућих мера и активности,
- избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције.

Нивои дискриминације, за учесника у образовању су: **први, други** и најтежи – **трећи ниво**. Процену нивоа увек врши тим за заштиту. Да би извршио правилну процену, тим за заштиту прикупља све релевантне податке, консултује, осим директора, одељењског старешину, дежурног наставника, односно васпитача, радника обезбеђења, другог запосленог као очевица, представника ученичког парламента. Тим за заштиту информисе родитеље и укључује их у појачан васпитни рад и план заштите од дискриминације.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво дискриминације, као и да одреде одговарајуће мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу, Повереника и др.

5) Предузимање мера и активности према учеснику у образовању, и то за све нивое дискриминације. План заштите од дискриминације сачињава се за конкретну ситуацију сваког од нивоа и за све учеснике – дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке. План заштите од дискриминације зависи од: узраста и броја учесника, облика и нивоа дискриминације, последица по лице и колектив и сл.

ПЛАН ЗАШТИТЕ

План заштите од дискриминације садржи: активности усмерене на промену понашања и ставова који су допринели дискриминаторном понашању – појачан васпитни рад и по интензитету примерен повреди законске забране (интензиван), рад са родитељем, васпитном групом, односно одељењском заједницом, укључивањем ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника у заједницу.

Мере и активности се предузимају укључивањем учесника у образовању, усклађене са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама ученика, прилагоди и образовно-васпитни рад, предложиће тиму за пружање додатне образовне подршке припрему индивидуалног образовног плана.

План заштите од дискриминације сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и учеснике у дискриминацији.

План заштите укључује и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

За сваки процењени ниво дискриминације директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство – надлежну школску управу, у року од

24 сата од догађаја. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

б) Праћење ефеката предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог, ако нису чланови тима) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање учесника у образовању које је дискриминисано лице и које је извршилац дискриминације, али и оних који су индиректно били укључени (сведоци).

Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства.

3. МАТРИЦА ЗА ПРОЦЕНУ НИВОА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Ради предузимања одговарајућих мера и благовременог реаговања на ризике од дискриминаторног понашања учесника у образовању, сачињава се матрица за процену нивоа дискриминације, тако што се уочено дискриминаторно понашање сврстава се у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од:

1. **узраст учесника у образовању;**
2. **интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања;**
3. **облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање;**
4. **последица дискриминаторног понашања.**

Приликом сврставања у ниво дискриминаторног понашања учесника у образовању према наведеној матрици, место и време извршеног понашања утичу на избор врсте мере и активности које се предузимају у интервенцији.

Када се дискриминаторно понашање догоди ван простора установе, у било које време, а од стране учесника у образовању, установа предузима мере појачаног васпитног рада, без вођења васпитно-дисциплинског поступка. Уколико се дискриминаторно понашање догоди у простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности, предузимају се мере појачаног васпитног рада, покреће, води и окончава васпитно-дисциплински поступак, у роковима и на начин утврђен Законом.

3.1. ЕЛЕМЕНТИ МАТРИЦЕ

1) Узраст учесника у образовању

Процену тежине облика дискриминације обавља тим за заштиту, полазећи од релација: лице у односу на друго лице истог или приближног узраста; узрасно старијег лицу према млађем лицу и групе лица према лицу, односно групи лица, и то:

- 1) **када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста** (дете– дете, ученик– ученик, одрасли–одрасли), **као и млађег према старијем, квалификује се као први ниво;**
- 2) **када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, квалификује се као други ниво;**
- 3) **када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, квалификује се као трећи ниво.**

2) Интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања

Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима (раси, боји коже, националној и верској припадности или етничком пореклу, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету) тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Поновљена дискриминација, подразумева више пута поновљено понашање лица или групе лица, односно поступање установе, њених органа или тела које је засновано на повређивању личних својстава лица или групе лица, а продужена – која се чине у дужем временском периоду према истом лицу или групи лица.

3) Облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање Узнемиравање и понижавајуће поступање јесте изговарање речи, односно слање писаних порука или предузимање радњи према лицу или групи лица на основу којих се посредно и са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, проузрокују осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје, овакво дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација другог нивоа. Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања или одбацивања лица или групе лица, дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација трећег нивоа.

4) Последица дискриминаторног понашања

Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.) тим за заштиту га увек квалификује као трећи ниво дискриминације.

Покренут прекршајни или судски поступак, не утиче на предузимање интервентних мера и активности.

V

ДОКУМЕНТАЦИЈА, АНАЛИЗА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности школа:

- 1) прати остваривање програма заштите школе;
- 2) евидентира све случајеве дискриминације у школи;
- 3) прати остваривање конкретних планова заштите;
- 4) анализира стање и извештава.

О случајевима дискриминације Тим за заштиту води педагошку документацију и евидентира податке о дискриминисаним лицима, извршиоцима дискриминације, догађају, предузетим радњама и др. Педагошку документацију води, чува и анализира за потребе установе педагог, а изузетно, други члан Тима за заштиту кога је одредио директор. Тим за заштиту сачињава извештај два пута годишње, који директор доставља Школском одбору, Савету родитеља и Ученичком парламенту.

Извештај о остваривању програма заштите саставни је део годишњег Извештаја о раду школе и доставља се Министарству – односно надлежној школској управи. Извештај обавезно садржи: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева дискриминације, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.

На основу анализа стања, праћења дискриминације, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције и интервенције, школа дефинише даљу политику заштите од дискриминације учесника у образовању, родитеља, запослених и трећих лица.

8.3.4.1. Акциони план Програма спречавања дискриминације у школи

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ				
Садржај	Време	Носиоци активности	Одговорне особе	Очекивани резултати
Анализа стања	Октобар 2022.	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	Директор	Извршена анализа стања
Информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања;	Септембар 2022.	Учители, одељењске старешине	Директор	Родитељи и други учесници у образовању су информисани о правима, обавезама и одговорностима
Информисање учесника у образовању, запослених и родитеље о планираним активностима и могућностима пружања подршке и помоћи	Септембар 2022.	Учители, одељењске старешине	Директор	Родитељи и други учесници у образовању су информисани о правима обавезама и одговорностима
Предлагање мера за унапређивање превенције и заштите од дискриминације	Септембар 2022.	Директор школе Тим, педагог	Директор школе	Сви су упознати са предложеним мерама
Рад са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно понашање	Током године	Директор школе Тим, педагог	Директор школе	Урађени су индивидуални планови заштите за учеснике
Учесталост дискриминаторног понашања, број поднетих пријава.	Током године	Директор школе, Тим	Директор школе	Праћено је дискриминаторно понашање, извршен је увид у учесталост насиља и у број поднетих пријава распрострањеност различитих облика дискриминације, евидентира се број случајева дискриминаторног понашања
Укључивање родитеља у планирање мера и спровођење активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања	Септембар 2022.	Директор школе, одељењске старешине	Директор школе	Родитељи су укључени у планирање мера и спровођење активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања
Васпитни рад, појачан васпитни рад и васпитни рад који је у интензитету примерен потребама специфичностима установе и најбољем интересу детета	Током године	Одељењски старешина, педагог, директор, Тим	Директор школе	Израђени су индивидуални планови заштите ученика

Укључивање представника Тима за заштиту од насиља ради планирања активности у ИОП-у уколико постоји потреба	Током године	Одељењски старешина, педагог, директор, Тим	Директор школе	Укључен је представник тима и израђен је ИОП
Формирање вршњачког тима за заштиту од насиља кога чине три ученика из Ученичког парламента	Октобар 2022.	Педагог	Педагог	Формиран је вршњачки тим који прати и обавештава о случајевима насиља у школи
Редовно се води књига дежурства у коју се бележе све активности у вези са нарушавањем реда, и организовано је дежурство ученика и наставника	Током године	Дежурни наставници	Директор школе	Забележене су све активности у вези са нарушавањем реда, направљен је распоред дежурства ученика и наставника
Остварује се сарадња са МУП-ом и Школском управом Министарства	Током године	Директор школе	Директор школе	Остварена је сарадња са МУП-ом, и Школском управом
Сарађује се са Центром за Социјални рад у оквиру превенције	Током године	Директор школе, педагог	Директор школе	Остварена је сарадња са Центром за Социјални рад
Организовање ваннаставних активности у оквиру школе у смислу осмишљавања слободног времена	Током године	Учитељи, одељењске старешине, предметни наставници	Директор школе	Организоване су ваннаставне активности у школи
Богатење школске библиотеке едукативним књигама како ненасилно решавати сукобе и популаризовање читања књига	Током године	Учитељи, одељењске старешине, библиотекар	Директор школе	Прикупљене су књиге за школску библиотеку
Стручно усавршавање	Током године	Сви запослени	Директор школе	Наставници су похађали семинаре
Предавања стручњака из других институција	По потреби		Директор школе	Организована су предавања стручњака из других институција
Учешће у хуманитарним акцијама	Током године	Ученички парламент, ученици, одељењске старешине, педагог	Директор школе	Организоване су хуманитарне активности у школи
Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (Савет родитеља, Школски одбор, Ученички парламент, Наставничко веће)	Током године	Сви поменути актери	Директор школе	Умрежени су сви носиоци превенције насиља (Савет родитеља, Школски одбор, Наставничко веће)

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ				
Садржај	Време	Носиоци активности	Одговорне особе	Очекивани резултати
Проверавање добијене информације (прикупљање информација)	Током године	Сви запослени у школи	Сви запослени у школи	Надлежни у школи ће бити упознати са случајевима насилног понашања у школи
Сазнање о насиљу опажањем (препознавањем спољашњих знакова) или добијањем информација (поверавањем од стране жртве насиља или треће особе родитељ, наставник)	Током године	Сви запослени у школи	Сви запослени у школи, директор	Надлежни у школи ће бити упознати са случајевима насилног понашања у школи
Зауштавање дискриминаторног понашања и смиривање учесника обавештавање одговорне особе (зауштавити насиље благовремено) и смиривање учесника	Током године	Дежурни наставник, учитељ/одељењски старешина, предметни наставник	Сви запослени у школи, директор	Зауштавити насиље благовремено
Пријава директору и обавештавање родитеља	Током године	Учитељ /одељењски старешина, предметни наставник	Директор, одељењске старешине	Директор школе ће бити информисан о томе да се насиље догодило и о околностима самог догађаја или упознат са сумњама о томе да ли се насиље дешава
Прикупљање релевантних информација и консултације и процена нивоа насиља	Током године	Тим за заштиту од насиља	Директор	Прикупљене су информације и извршена је процена нивоа насиља
Консултације у установи	Током године	Тим за заштиту од насиља, педагог, директор	Директор	Биће извршена процена нивоа ризика и одређена одговорност унутар установе за инцидент и утврђено да ли постоји неопходност консултација ван школе школе
Заштитне мере према ученику	Током године	Тим за заштиту од насиља	Директор	Урађене су заштитне мере према ученику-план заштите –индивидуални план заштите
Праћење ефеката предузетих мера -прати се и пропењују ефекти предузетих мера и активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања и даје одговарајуће предлоге директору;	Током године	Тим за заштиту од насиља	Директор, тим за заштиту	Праћени су ефекти предузетих мера
Вредновање предузетих активности, планирање интервентних активности у склопу Програма заштите ученика од насиља	Током године	Тим за заштиту од насиља	Директор, тим за заштиту	Праћени су ефекти предузетих мера